

TIMOTHÉE DE FOMBELLE

VANGO

2. DIEL

PRINC ĚEZ KRÁĽOVSTVA

MONOKEL

Moja duša je ako drahý klavír, ale zamknutý, a kľúčik sa stratil.

Anton Pavlovič Čechov¹

¹ ČECHOV, A. P.: *Tri sestry*. Bratislava: LITA, 1975. Prel. Vladimír Strnisko

PRVÁ ČÁST

V roku 1918 vyvrhne more na breh Liparských ostrovov, neďaleko Sicílie, trojročného Vanga so Slečnou, jeho pestúnkou, ktorá predstiera, že o ich minulosti vôbec nič nevie. Tam vyrastá uzavretý pred svetom, loží po útesoch v spoločnosti vtákov.

V desiatich rokoch objavuje na susednom ostrove neviditeľný kláštor, ktorý založil mních Zefiro, aby poskytol desiatkam mužov útočisko pred diktatúrami a mafiami, ktoré ich prenasledujú. Vango sa stáva členom mníšskej komunity a vedie život medzi svojím ostrovom a kláštorom. No o štyri roky neskôr, keď oznámi Zefirovi, že sa chce stať mníchom, ho ten presvedčí, aby odtiaľ odišiel a spoznal svet, prv než spraví definitívny záväzok.

Rok 1929 trávi s posádkou na palube vzducholode Graf Zeppelin na čele s veliteľom Hugom Eckenerom, kde spoznáva dievčinu Ethel, ktorá cestuje so svojím bratom. Sotva sa Vango vrhne strmhlav do sveta, už ho osud dobieha a ocitá sa na úteku pred neznámymi silami, ktoré si želajú jeho smrť a nadhlo ho odlúčia od Ethel.

O niekoľko rokov neskôr, v okamihu, keď sa má stať kňazom pri nohách parížskej katedrály, Vanga obvinia zo zločinu, ktorý nespáchal. Dáva sa na bezhlavý útek. Komisár Boulard a jeho muži sa pridávajú medzi jeho prenasledovateľov. Odteraz žije Vango životom muža na úteku naprieč celou Európou, hľadajúc vo svojej minulosti dôvody nenávisti, ktorá mu je v pätách.

Otec Zefiro opúšťa svoj kláštor, aby si vyrovnal účty s Volojom Viktorom, obchodníkom so zbraňami, a dodržal tak sľub, ktorý dal trom priateľom pred dvadsiatimi rokmi v zákopoch pri Verdune.

Vo víre udalostí sa Vango napokon dozvedá o dráme, ktorá vysvetľuje jeho príchod na Sicíliu, keď bol ešte malý chlapec: jeho rodičov zavraždili na lodi počas plavby neďaleko ostrovov traja muži, ktorých viedol istý Cafarello. Vangovi a jeho pestúnke sa podarilo utiecť. Cafarello zradil svojich komplicov, nechal potopiť loď a zmizol s najväčším podielom záhadného pokladu, ktorý sa nachádzal na palube.

Vango sa opäť vydáva za dobrodružstvom, aby poodhalil závoj svojej tajomnej minulosti.

NA POČIATKU VŠETKÉHO

Lakehurst, New Jersey, 1. september 1929

Malý obdĺžnik pováľaného obilia bol ich posteľou s baldachýnom.

Ležali jeden vedľa druhého. Posteľ zo štyroch strán lemovalo zlaté obilie. Nekonečné polia naokolo sa vystierali k slnku. Dva kilometre od nich sa na zemi ligotala vzducholodeľ ako strieborná kvapka v tráve.

Ona mohla mať dvanásť, on pätnásť rokov. Bežala za ním cez obilie, ktoré sa im za pätami zatváralo.

„Choď preč!“ kričal.

Nechápala, kam sa vybral.

Teraz sa chúlili na zemi tvárou v tvár. Plakala.

„Skrývame sa? Pred kým sa skrývame?“

Vango priložil na Etheline ústa dva prsty.

„Pssst... Je tu. Sleduje ma.“

Utíchol aj šelest klasov. Nastalo úplné ticho. Vo vzduchu sa vznášal neprerušovaný letný tón, ten hlboký tón, ktorý možno nazvať zvukom slnka. Vango mal šialený pohľad.

„Povedz mi, čo sa deje...“ zašeptala.

Vyschnutá zem vpíjala Etheline slzy.

„Nik tu nie je... Nespoznávam ťa, Vango. Čo sa s tebou deje?“

Ethel ho poznala sotva dvadsať dní, no zdalo sa jej, akoby ich stretnutie bolo na počiatku všetkého, akoby za celý svoj život nespoznala nikoho iného.

Dvadsať dní. To bola celá večnosť. Vari spolu nestihli obletieť celý svet?

Zabudli aj na ostatných pasažierov Graf Zeppelinu, na tie davy pri každom medzipristátí, na všetky tie svetové denníky, čo písali o dobrodružstve veľkej vzducholode, na striebristú záplavu bleskov...

Pre nich to bolo, akoby cestovali sami. Z New Yorku do Nemecka, potom bez zastávky až do Japonska. Po piatich dňoch blúdenia v Tokiu za tri dni prekročili Pacifik, pri západe slnka preleteli v roji drobných lietadiel ponad Sanfranciský záliv, veľké ovácie zožali v Los Angeles a Chicagu a napokon zosadli v Lakehurste vedľa New Yorku.

To by vystačilo na celý jeden život. Alebo snáď na dva spojené životy?
„Prosím ťa,“ hlesla. „Povedz mi, čoho sa bojíš. Môžem ti pomôcť.“

Opäť pritisol dľaň na Etheline pery. Práve začul cvaknutie, ako keď sa nabíja zbraň.

„Je tu.“

„Kto?“

Ethel sa prevrátila na chrbát.

Vango už nebol tým istým chlapcom.

Pred tromi týždňami sa ešte nepoznali. Bolo to na nebi nad New Yorkom v prvú noc cesty. Ethel by sa tam najradšej vrátila a prežívala všetko opäť odznova, sekundu po sekunde, počnúc prvými slovami:

„Vari si nemá?“

Samozrejme, nič nepovedala, to bola už päť rokov jej odpoveď na všetky otázky sveta. S pohárom vody sa naklonila k oknu. Boli sto metrov nad najvyššími mrakodrapmi. Pod nimi sa trblietala hlboká noc. Ani nezdvihla zrak, aby zistila, kto sa jej prihovára.

„Videl som ťa s bratom,“ pokračoval. „Nikdy nič nepovieš. Veď sa o teba dobre stará.“

Keď sa k nej obrátil, zistil, že naňho tentoraz upiera svoje zelené oči.

Ostatní cestujúci spali. Vyšla z kajuty, aby sa napila vody, a našla chlapca sedieť v temnej malej kuchyni. Čistil zemiaky. Pravdepodobne pracoval na vzducholodi ako pomocná sila.

Zamierila k dverám, aby sa vrátila do kajuty. Vtom za sebou začula:

„Ak chceš, tak tu ma nájdeš. Ostanem tu. Ak nezaspíš, volám sa Vango.“

Tie čudné slová ju prinútili zastať. Opakovala si ich v mysli.

A ak zaspím, ešte stále sa bude volať Vango? pomyslela si. Nevdojak si ho opäť premerala. Všimla si, že zemiaky čistil ako drahokamy, do dokonalých osemstenov. No najmä si všimla, že ani zďaleka sa nepodobal ničomu ani nikomu z tých, čo poznala. Vyšla z miestnosti.

Zepelín bol už ďaleko za pobrežím. Manhattan bol iba žiarivou spomienkou na nebi.

Vango doložil:

„Vieš, ani ja som nebol nikdy zhovorčivý. Ale tvoje ticho mi rozviazalo jazyk.“

Usmiala sa a to ju prezradilo.

Pravda, o chvíľu sa do kuchyne vrátila. Posadila sa na debnu, akoby ho nevidela. Pospevoval si čosi v neznámom jazyku.

Vango si už nespomínal, čo všetko narozprával, aby vyplnil noc. No do rána sa mu nezatvorili ústa. Azda začal od zemiaka, ktorý držal v ruke. Uvarený, osmažený, pečený, strúhaný, skladaný, zemiak mu pripadal úchvatný. Niekedy ho varil v obale z hlíny, ktorý následne rozbil kameňom ako vajce. Od zemiaka isto prešiel k vajcu, potom k sliepke a napokon k všetkému, čo pobehuje po dvore, rozvoníava v záhradke či obchode s koreninami, alebo padá z ovocných stromov, keď sa ozve jeseň. Rozprával o pukaní gaštanov, sykote húb na panvici. Počúvala. Dal jej privoňať k poháru s vanilkou. A vtedy ju po prvý raz počul vylúdiť hlásku, keď priblížila tvár, aby do seba vdýchla vôňu. Ako ston dieťaťa, ktoré sa prevracia v spánku.

Ba na okamih sa na seba mlčky pozreli. Pôsobila prekvapene.

Vango teda pokračoval. Neskôr videl, že dievčaťu zo škoricového drierka zvlhli oči a že dokonca ostrý pach droždia na kuchynskej doske prebudil v jej spomienkach ešte čosi iné.

Videl, ako sa pomaly otvára.

Na druhý deň, keď prekročili tridsiaty piaty poludník, Ethel po prvý raz prehovorila:

„Veľryba.“

A naozaj, na vlnách pod nimi sa vznášal biely ostrovček, ktorý prehliadli i piloti zepelínu. Biely ostrovček, ktorý zosivel, keď okolo seba rozvíril penu.

Po prvom slove prišiel na rad „krajec“, „Vango“ a more ďalších slov, ktoré vyplňajú oči i ústa. Trvalo to bezmála dva týždne. Ethel cítila, ako sa jej do žíl vracia život, ani čo by sa jej prinavrátil zrak. Jej brat Paul, ktorý sedel za stolom s ostatnými pasažiermi, bol svedkom jej náhleho uzdravenia. V Ethelinom hlase už nepočul ten pochmúrny odtieň, ktorý v ňom zanechala smrť rodičov.

No na ceste okolo sveta tesne pred odchodom z Japonska, 21. augusta, zazrela, ako sa vo Vangovom pohľade čosi triešti. Čo sa v ten večer prihodilo?

Naraz si Ethel uvedomila, že každý sen sa raz musí skončiť.

Teraz ležali v úkryte z obilia a zo slnka. V to ráno sa mohli konečne cítiť blízko seba, len oni dvaja, ďaleko od ostatných. No v tom momente Ethel vnímala najmä Vangovu trasúcu sa ruku, ku ktorej smelo približovala tú svoju.

„Vzducholod' čoskoro odletí. Musíš sa vrátiť,“ zašeptal Vango.

„A ty?“

„Vrátim sa neskôr.“

„Ostanem s tebou.“

„Odíď.“

Vstala. Vango ju chytil za ruku.

„Kráčaj prikrčená až tam k tomu poslednému radu obilia. Potom utekaj k zepelínu.“

„Čo je to?“

Za Vangom skĺzol na zem akýsi predmet.

Zdvihol ho zo zeme a zastrčil dozadu za opasok. Bol to revolver.

„Ty si sa zbláznil,“ povedala Ethel.

Vango by bol radšej, keby to tak bolo. Keby to bol iba výplod jeho fantázie. Keby neviditeľný nepriateľ, ktorý sa ho za posledný týždeň už tri razy pokúsil odpratať zo sveta, jakživ nejestvoval a Etheline vlasy by mohli zahnať všetky tie tiene číhajúce naokolo.

Nato sa mu Ethel vytrhla z rúk. Kúsok podišla a ticho prehovorila:

„Nezabudneš na to, čo si mi slúbil?“

Prikývol s neprítomným pohľadom v tvári.

Zmizla v húšťi obilia.

Kráčala desať minút, s vlasmi prilepenými k tvári a očiam, keď za sebou začula dva vzdialené výstrely. Otočila sa. Zlatá pláň bola nehybná ako more pri odlive. Ethel už ani nevedela, odkiaľ vyšla ani skade sa ozvali výstrely.

Z druhej strany k nej doliehalo trúbenie vzducholode. Ethel sa točila na mieste, neschopná rozhodnutia, čo má urobiť, no potom si vybavila Vangov prosebný pohľad a pokračovala k zepelínu.

Hlas veliteľa Eckenera rozdrnčal okná v kuchyni.

„Kde je Piccolo? Čo ste s ním spravili?“

Kuchár Otto Manz pokrčil plecami a všetky jeho brady zmizli za golierom. Bedákal:

„Ešte o polnoci tu bol, zahusťoval mi omáčku. Na, ochutnajte.“

Podal drevenú lyžicu, z ktorej sa parilo, Hugovi Eckenerovi, no ten ju odstrčil.

„Nepýtam sa vás na omáčku! Pýtam sa vás, kde je Vango.“

Kuchyňa sa nachádzala v prednej časti vzducholode. Obor potiahnutý plachtou sa vzpínal na kotviacich lanách. Chystal sa opustiť Ameriku. Do jeho útroby sa pomestilo desať karavel Krištofa Kolumba.

Vo dverách sa zjavil prvý dôstojník.

„Ešte chýbajú dvaja cestujúci.“

„Kto?“ vykrikol Eckener.

„Moja mladšia sestra Ethel,“ povedal dvadsaťročný mladík, ktorý vošiel za dôstojníkom.

„Toto nie je prázdninový tábor, pre Kristove rany! Je to prvá cesta okolo sveta vzducholodou! A beztak už máme hodinový sklz. Kde sú tie decká?“

„Tam!“ zakričal kuchár, ktorý sa vyklonil z okna.

Ethel sa práve predierala davom, ktorý obkolesoval vzducholod. Jej brat Paul sa prirútil k oknu. Bola sama.

„Pomôžte jej nastúpiť!“ prikázal veliteľ.

Vytiahli ju za ruky, keďže prístupové schody už schovali. Paul ju privítal na prahu dverí.

„Kde si bola?“

Ethel si vopchala zaťaté päste do vreciek. Pozrela sa na brata. Mala pocit, akoby balansovala na úzkej plošine. V tom okamihu sa mohla opäť ponoriť do ticha, v ktorom žila, kým spoznala Vanga, alebo sa vydať sama novou cestou.

Paul si všimol sestrin závrat a hľadel na ňu ako na mačku, ktorá lezie po krehkom skle, a človek sa na ňu ani neodváži zavolať.

„Prechádzala som sa,“ odvetila Ethel.

Vtom sa prihnal Eckener.

„A Vango?“

„Neviem,“ odvrkla Ethel. „Nie som Vangova opatrovatelka. Vari tu nie je?“

„Nie, nie je tu!“ vyštekol veliteľ. „A už tu ani nebude. Odchádzame.“

„Hádzam nechcete odísť bez Vanga?“ vyjachtal kuchár.

„Tu skončil. Hotovo. A my odchádzame...“

Eckenerov hlas sa zlomil. Ethel odvrátila zrak. Príkazy sa len tak sypali do pilotnej kabíny. Otto Manz sa vrhol k priehradke v kuchyni.

„Bez Vanga? Ale to nemyslíte vážne?“

„Vyzerám, že žartujem?“ zvraskol Eckener so zvrášteným obočím.

Kuchár, ktorý ešte vždy držal drevenú lyžicu, zo seba priškrteným

hlasom vydral:

„Okoštujte aspoň z jeho omáčky...“

Akoby chuť hluzovky mohla zvrátiť jeho osud. No Eckener bol už dávno preč. Vtom zadunel hlas hlavného čašníka Kubisa.

„Tam je!“

Ethel sa rozbehla po chodbe k jedálni. Odstrčila cestujúcich nalepených k oknu. Pohľadom prešla po lúke plnej vojakov a obsmrdačov.

„Tam je!“ zopakoval Kubis od vedľajšieho okna.

A vtedy Ethel zbadala, ako v diaľke uteká muž a máva rukami.

„To je pán Antonov.“

Aj Boris Petrovič Antonov zmeškal poslednú výzvu.

„Je zranený.“

Koleno mal obviazané šatkou a kríval.

Tentoraz pristavili biele drevené schody, aby mu pomohli nastúpiť. Oneskoreniec vysvetľoval, že sa prepadol do líšče nory, keď sa vzdialil, aby si urobil fotku.

Celý čas hľadel Ethel uprene do očí.

Boris Antonov mal na nose malé okuliare s kovovým rámom a v tvári bol biely ako svieca. Cestoval s doktorom Kaklinom, ruským učencom a oficiálnym vyslancom z Moskvy, ktorý mal za úlohu monitorovať prelet cez Sovietsky zväz. Pred pätnástimi dňami sa Eckener rozhodol, že Moskvu, kde márne čakali desatisíce divákov, obletí zo severu. Doktor Kaklin išiel puknúť od zlosti, no Huga Eckenera to nechávalo chladným.

Kaklin sa teraz staral o svojho rodáka Antonova. Na jeho obviazané koleno, cez ktoré premokala krv, sa ani nepozrel. Zahŕňal ho otázkami, ktoré mu šepkal. Kaklin vyzeral spokojný s tým, ako jeho avantúra dopadla. Pritakával „*Da, da, da...*“ a štipal Borisovi Antonovi líce ako poslušnému vojakovi.

Cestujúci pocítili, že vzducholôď začala vzlietať. Bol to najvzrušujúcejší okamih. Tá chvíľa, keď sa vzdušný koráb odpúta od výskajúceho davu a pomaly stúpa do tichých sférických vrstiev.

Starý Eckener sedel v malom drevenom kresle pri okne na pravej strane pilotnej kabíny. Modré oči mu zahaľoval smútok. Myslel na Vanga, na toho štrnásťročného chlapca, ktorý pobudol takmer rok na palube Graf Zeppelinu. Veľmi rýchlo vytušil, že osud mladíka, ktorého volal Piccolo, je v niečom nepostihnuteľný. Neubránil sa tomu, aby k nemu prilipol. Od začiatku sa hrozil dňa, keď sa Vango vyparí.

Eckener hľadel na obilie. Vzducholod' sa už vzniesla dvesto metrov nad zem. Zanechala za sebou mravenisko lakehurstských hangárov. Naokolo boli už len obilné polia. A keď pod sebou cez ľahkú hmlu zbadal žlté lány a chlapca bežiaceho pomedzi klasy, Eckenerovu tvár znovu zalial úsmev. Ten obraz si priradil k ostatným... K Sahare, ako sa z útesov vrhá do oceánu, k štvorčekom hokaidských záhrad v Japonsku, k mesačnému splnu nad čiernymi sibírskymi lesmi. V každom prípade: zázrak. Akoby celé leto zabudli žať – len preto, aby sa mohol chlapec predierať klasmi a zanechávať v nich po sebe stopu.

Ethel bola vo svojej kajute. Nakláňala sa k oknu a nespúšťala oči z toho pohyblivého bodu na zemi pod ňou. Ruky mala pritisnuté na skle. Šialene sa náhliaci modrý bod pomaly zaostával za tieňom vzducholode. Ethel sa s búšiacim srdcom čoraz viac pritískala k oknu, aby ho nestratila z dohľadu.

„Vango,“ šepkala.

V tej istej chvíli doktor Kaklin, ktorý stál za priečkou vo vedľajšej kajute, pustil z ruky pohár šampanského.

Krištálové sklo sa roztrieštilo o roh stolíka. To vymrštilo súdruha Antonova zo stoličky.

„Si si naozaj istý tým, čo si mi povedal?“ zamrmlal Kaklin, pootvárajúc prstami okno.

„Prečo?“ spýtal sa Boris Antonov.

„Otázky tu kladiem ja,“ odsekol Kaklin, ktorý ešte vždy pozoroval zem pod sebou.

Boris vyjachtal:

„Totiž... nemal som čas pozrieť sa na telo zblízka. Ale...“

„Čože?“

„Ale videl som, ako sa sklátil na zem.“

„Ty si sa nepresvedčil?“

„Zepelín sa už chystal odletieť...“

Modrý bod sa stratil. Kaklin zaťal zuby.

„Babrák!“

Vyčerpaný Vango, s nohami ošľahanými od klasov, zastal. Zohol sa a celý zadychčaný sa oprel rukami o kolená. Hukot motorov sa vzdaloval. Vango sa pomaly vzpriamil. Uprene sa díval na obzor, až kým sa opäť nerozhostilo dokonalé ticho.